

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 18. Matrimonium coram Parocho & testibus celebratum, si ab initio
nullum fuerit ob impedimentum occultum, dispensatione obtentâ non
convalescit, nisi novus utriusque partis consensus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

est, non fit matrimonium, nisi in quantum consensus procedens in altero adhuc maneat. Censet ergo fieri matrimonium, si consensus procedens in altero adhuc maneat. Concinit S. Antoninus 3. p. tit. 1. c. 7. si postea consentiat liberè, personam alteram in consensu pristino persistente, verum efficitur matrimonium. Etque communis sententia, non solum Theologorum, sed & Canonitarum, ut Fagnanus ostendit ad cap. licet de sponsa duorum hum. 2.

122 Et ratio est quia, ut convalescat, non est opus iteratâ præsentiâ Parochi & testium, prout declaravit Pius V. Nec opus est novo consensu utriusque partis, cum consensus unius partis supponatur adhuc moraliter perseverare. Solum ergo opus est, ut ei accedat consensus verus & spontaneus alterius partis, quæ prius fuit vel coactè consentit.

123 Et confirmatur 1°, si pars, quæ prius coactè consentit, spontaneè postea cohabitaret, vel committeretur alteri ut conjugi, matrimonium convalesceret, juxta cap. ad id de sponsal. & matrim. cap. significavit extr. de eo qui duxit in matrimonium poli. per adult. Et cap. proposuit de conjugio servor. Hoc autem idè est, quia spontanea cohabitatio, vel commixtio, seu copula coactionem subsecuta, quædam est spontanei consensûs declaratio.

124 2°. rectè arguitur à matrimonio spirituali ad carnale. Matrimonium autem spirituale, quod contrahitur inter eligentes & electum, valet, licet electi & eligentium consensus eodem tempore non præsentetur, cap. cum inter Canonicos de electione.

CAPUT XVIII.

Matrimonium coram Parocho & testibus celebratum, si ab initio nullum fuerit ob impedimentum occultum, dispensatione obtentiâ non convalescit, nisi novus utriusque partis consensus accesserit, verbis aut signis expressis, licet hoc postea necessarium non sit eum de novo exprimere coram Parocho & testibus.

125 Ratio prioris partis est 1°. quia consensus ab initio præstitus fuit nullus, quia inter personas illegitimas.

126 2°. quia dispensatio, superveniens matrimonio invalidè contracto, non facit priorem consensum de invalido validum, sed duntaxat personas de illegitimis legitimas ad matrimonium contrahendum.

127 3°. novo proinde opus est contractu, ut jam legitime contrahant, qui prius illegitimè contraxerunt. Igitur novo opus utriusque partis consensu, utpote sine quo novus contractus fieri non potest.

128 4°. matrimonium legitime non contrahitur, nisi consensu utriusque partis legitimo. Cum ergo consensus antè præstitus legitimus non fuerit, novus adhibeatur necesse est.

129 Ratio posterioris partis est, quia novâ præsentiâ Parochi & testium opus non est, dum semel adhibita fuit, & in facie Ecclesiæ probari nequit quoddam illegitimo contractui adhibita fuerit, prout ostensum est ex declaratione Pii V. non semel allata.

130 Novâ proinde præsentiâ Parochi & testium solum opus est post dispensationem, obtentam super impedimento publico, sive quod publicè probari potest. Et ratio est, quia si tunc sufficeret consensus clandestinus ad matrimonium de novo validè contrahendum, ex simili matrimonio facile oriri possent incommoda, propter quæ Tridentinum irrita esse voluit matrimonia clandestina, ut constat ex supra dictis. Quæ quia prudenter

tineri nequeunt ex matrimonio clandestinè renovato, post obtentam in S. Pœnitentiaria dispensationem super impedimento occulto, postquam matrimonium cum eo publicè coram Parocho & testibus celebratum est (eò quod primum matrimonium publicè celebratum probari non possit nullum) idè Pius V. declaravit tunc sufficere clandestinam renovationem per novum consensum privatim expressum. Quippe nunquam S. Pœnitentiaria occultè dispensat, nisi impedimentum taliter occultum sit, ut in foro externo probari nequeat. Si enim aliquis esset timor, vel probabile periculum, quòd aliquo modo fieri posset publicum in futurum, Major Pœnitentiarius (ut monet Pyrrhus Corradus) remitteret supplicationem ad Datarium, ut Oratores ibi peterent secum dispensari in utroque foro: quia non occultum, sed manifestum dicitur, quòd potest probari.

Idè ergo in supplicia exprimenda non sunt nomina eorum pro quibus dispensatio petitur in S. Pœnitentiaria, & in Rescripto Major Pœnitentiarius ponit hanc clausulam, *dammodo impedimentum inde proveniens occultum sit*. Dumque dispensationem committit super matrimonio inito cum impedimento affinitatis occulto ex fornicatione, hanc addit clausulam: *quòd Oratores diligenter experiantur, num sine scandalo possint separari: Quòd si fieri potest, fiat omnino. Si autem fieri non poterit, saltem experiantur, an cohabitantes, ut frater & soror, continenter vivere valeant. Quòd si neutrum fieri valeat, & ex cohabitatione incontinentiam, ex separatione verò scandalum oriri posse tibi visum fuerit, cum ipsis latoribus, de nullitate prioris consensûs certioratis (sed ita cautè, ut si illa adhuc ignorarit, latoris delictum nusquam delegatur) dispensa, ut matrimonium secreto inter se (nova ergo non requiritur præsentiâ Parochi, &c.) contrahere valeant, prolem susceptam, si que sit, & suscipiendam exinde, legitimam declarando in foro conscientie tansum.*

Ex his verbis, cum ipsis latoribus, de nullitate prioris consensûs certioratis, nonnulli inferunt, matrimonium nullum, ob impedimentum dirimens, de novo validè non contrahi, nisi uterque conjugum certioretur de impedimento. Non in specie, sed saltem in genere, ita ut saltem cognoscat aliquem defectum fuisse in matrimonio prius inito; idèque opus esse novo consensu. Rationem dat Scotus in 4. dist. 35. q. 1. quia *primus consensus non fuit matrimonialis; & idè ad hoc quòd sint conjuges, requiritur novus consensus. Et tunc dico, quòd si impedimentum non exprimitur persona incesta, ipsa in copula carnali sequenti non consentit novo consensu, sed solum reddit in virtute primi consensûs, qui nullus fuit. Et idè licet persona scilicet de novo consentiat, non tamen sufficit. Hoc expressè dicit Glossa in cap. 1. de eo qui duxit in uxorem quam poli. per adulter. In primo (inquit) consensu, qui fuit nullus, intelligitur perdurare, quamdè nihil scit de illius nullitate; idèque novo consensu ad validum conjugium opus esse. Propterea ergo in dispensationibus, quæ dantur in sacra Pœnitentiaria, ad tollendum omne dubium in materia tam delicata, poni solet hæc clausula: *cum ipso latore dispensa, muliere de nullitate prioris consensûs certiorata, sed ita cautè, ut latoris delictum nusquam delegatur.**

Hoc haud dubie tutius est, servandumque in praxi, si possit absque periculo suspitionis adultèrii, dissensionis, scandali, absolutæ separationis. Uno verbo si tanta sit unio inter utrumque, ut nihil inde timendum sit. Sed quia non raro ex hoc periculum est, vel scandalorum, vel dissensionum, vel suspitionum, absolutæ etiam separationis, si magna non sit unio inter ipsos, tunc satis esse censet Sanchez, Sylvius, Natalis ab

Alexandro, Neesen, aliique viri docti, quod pars conscientia impedimenti, alteram blanditiis suaviter deliniam, sollicitet ad sui amorem, hoc vel simili modo: *Charissima, ita te diligo, ut si non esset inter nos matrimonium, te acciperem, & ita de facto te accipio. Siquis forte defectus fuerit in nostro matrimonio. Numquid tu similiter?* si verbis vel signis annuat, matrimonium convalescit. Igitur absolute necessarium non est, quod pars conscientia impedimenti, fiat illius conscientia, ut novum conscientium sufficientem praestet, & non solum perfectam in priori, vel ejus ratificationem. Quae profecto non sufficeret.

CAPUT XIX.

Matrimonium Christus reduxit ad primam institutionem: secundam quam esse debet unius cum una.

¹³⁴ **P**robatur 1°. ex illis Christi verbis Matth. 19. *non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & feminam fecit eos. Et dixit: propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suae, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro.* Igitur (secundum declarationem Christi) matrimonium sic a Deo primitus institutum est, ut esset unius cum una, non unius cum pluribus. Propterea enim non dixit: *masculum & feminas*; sed, *masculum & feminam fecit eos.* Nec dixit, *adhaerebit uxori suae*; sed, *uxori suae.* Nec dixit, *erunt tres vel plures*; sed, *erunt duo in carne una.* Ex quibus verbis, unum tantum uxori ex primava institutione conjugendum SS. Patres colligunt, Chrysostomus, Hieronymus, Beda, Theophylactus, Euthymius, & Innocentius III. cap. *gaudemus* de divortio.

¹³⁵ Polygamia itaque simultanea, non qua una uxor plures simul haberet maritos (quod nunquam permillum fuit; sed quod fini matrimonii, scilicet generationi prolis adverteretur) sed qua vir unus plures simul haberet uxores, primava, imò naturali institutioni matrimonii à Deo factae adverteratur. Non sic tamen ut sit intrinsece mala, nullaque de causa ex divina concessione, vel dispensatione de facto licita fuerit Patriarchis, ad multiplicationem populi Dei, certorumque mysteriorum significationem. Ut enim Innocentius ait loco citato, *nulli unquam licuit insimul plures uxores habere, nisi cui fuit divina revelatione concessum.... Per quam.... Patriarchae, & alii viri justi, qui plures leguntur simul habuisse uxores, ab adulterio excusantur.* Quam revelationem, seu divinam concessionem, quia habuisse non creditur Lamech, primus polygamus, idem polygamiam ipsius damnant sancti Patres, & Nicolaus Papa cum *adulteram* vocat. L. 1. ad Consulta Bulgar. c. 51.

¹³⁶ Secundo, probatur ex illis aliis verbis Salvatoris Marci 10. *quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum suum, & aliam nupserit, noceatur.* Ex quibus Innocentius III. ibidem arguit sic: *si ergo uxore dimissa, duci alia de jure non potest, foris & ipsa retenta.* Concessionem itaque Patriarchis factam Christus sustulit, matrimoniumque ad primavam Dei institutionem reduxit, ut communis est, semperque fuit traditio Christianorum omnium à tempore Apostolorum, ne ipsi quidem haereticis dissentientibus, excepto spurcissimo Luthero (apud Bellarminum lib. 1. de matrim. cap. 10.) & Anabaptistis apud Kemnitium in 2. p. exam. pag. 129. ubi fateatur eorum errorem recte damnari à Tridentino sess. 24. can. 2. ubi anathema dicitur, qui dixerit, licere Christianis plures simul ha-

bere uxores, & hoc nullà lege divinà esse prohibendum. Hic canon contra Lutherum edictus est, qui una cum Bucero & Melanchtone, novo & apud Christianos inauditio exemplo, permittit Philippo, Hassia Langravio, ut, vivente adhuc Christiana Ducissa Saxoniae, Margaritana Saal uxorem duceret, quae tamen solum secundaria foret, & velut concubina, ita ut filii ipsa suscipiendi haeredes non forent, prout ex actis publicis refert Jacobus Benignus Episcopus Meldensis l. 6. variat. Eadem acta exhibet Iveninus de matrim. q. 4. c. 1. a. 2. Instructionem scilicet Langravii Bucero traditam. 2°. Lutheri, Melanchtonis, Buceri, &c. ad eundem Langravium consultationem. 3°. publicum Notariorum Instrumentum, quo constat Langravium, post receptam illam consultationem, aliud matrimonium, stante adhuc priore, contraxisse. Sed nullus alius Rex, vel Princeps haereticus, factum insolens ausus est imitari. Quod Romani Gentiles semper horruerunt; prout & ipsi met Barbari Germani, eo nomine laudati à Tacito. Apud Graecos laudatur Cerops, eo quod primus (teste Athenaeo) unam feminam uni marito attribuit. Quem morem sapientissimi quique Ethnici probarunt. Hinc ab ipsis laudari solet haec sententia Euripidis, in persona Hermonis: *non decet unum imperare feminis geminis virum; consentus uno conjugis vivat ibro, quicumque capere ritè curatam domum Uique vel ipsi Ethnici viderunt rectae administrationi familiae, pacique domesticae convenientem non esse simultaneam uxorum polygamiam.* Eamque contrariam esse legi divinae, Augustinus ostendit in lib. de bono conjugali c. 7. & 15. Et lib. 22. contra Faustum c. 47. Et lib. 3. de doctr. Christi. c. 18. Proinde non solum illicita est Christianis, sed & Turcis, aliisque Infidelibus & Paganis. Et idem dum Infideles ad fidem convertuntur, jubentur unam tantum uxorem, primo utique loco acceptam, vel legitimam retinere, ceteris velut illegitimis dimittis.

CAPUT XX.

Matrimonium baptizatorum ratum, solà morte (naturali vel civili) quoad vinculum solvi potest: consummatum, solà morte naturali.

Est dogma Catholicum, aperte traditum à Christo Matth. 19. *quod Deus conjunxit, homo non separet.* Et Matth. 10. *quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit, &c.*

Necnon ab Apostolo 1. Cor. 7. *iii autem qui matrimonio juncti sunt, praecipio, non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere. Quia si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Mulier aligata est legi, quanto tempore vir ejus vivit, &c.*

Idem tradunt Patres omnes. Quos inter Augustinus lib. de bono conjugali c. 15. *semel (inquit) instum connubium in Civitate Dei nostri (id est in Ecclesia) ubi etiam ex prima duorum hominum copula quoddam Sacramentum nuptiae gerunt, nullo modo potest, nisi alicujus eorum morte dissolvi. Manet enim vinculum nuptiarum, etiam si proles, cujus causa institum est, manifestè sterilitate non subsequatur, &c.*

Et idem Tridentinum sess. 24. can. 5. anathema dicitur ei qui (cum Calvino) dixerit, propter haereticam, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugate, dissolvi posse matrimonii vinculum. Quod & à Calvinistis practicatur.

Nec contrariatur Gregorius II. can. *proposui* 141. 32. q. 2. *si mulier, infirmitate correpta, non voluerit debitum viro reddere, quid ejus faciat jugalis? ... si se non poterit continere, vadit magis.* Quamvis